

Credit rating

Sinds Bijbelse tijden is er de zondebok. Een heerlijk beest waardoor wij vrijer kunnen ademen. Tenzij wij zelf als zodanig worden aangewezen. Het spel daar omheen heeft een hoge amusementswaarde en heet 'zwarte Pieten'. Vooraf staat vast dat iemand de zwarte Piet krijgt. Die doet daarna niet meer mee. Degenen die vrijuit gaan, doen alsof zij nooit de kans hadden daarmee te blijven zitten. Hun opluchting richt zich als hoon op het slachtoffer.

En zo gaat het met de kredietcrisis. Iemand moet het toch gedaan hebben. De consument die te makkelijk ondraagbare schulden op de schouders heeft genomen? De verkoper die meende op korte termijn te kunnen scoren? De financier die er geen been in zag bij te weinig inkomen toch geld te verstrekken? De verzekeraar die toch dekking gaf waar bijna zekerheid bestond dat het mis zou gaan? De financial engineer die het instrumentarium zo ondoorzichtig maakte dat risico's niet werden betaald? De overheid die financieel te zwakke bevolkingsgroepen van een eigen huis wilde voorzien? Zondebokken genoeg.

En dan is daar de heer Frank Partnoy (*Het Financieele Dagblad*, 5 juli 2008) die kritiek heeft op de rol van de kredietbeoordelaars: 'Kredietbeoordelaars zijn de hoofdschuldige van de kredietcrisis'. Hij en velen met hem: 'Europese en Amerikaanse regelgevers laten zich ook steeds kritischer uit over de ratingbureaus'. Natuurlijk wordt om scherper toezicht gevraagd (McCreevy) en om onafhankelijkheid: mevrouw Merkel pleit voor een onafhankelijke Europese kredietbeoordelaar. Zou deze laatstgenoemde figuur de onderkoning worden van mevrouw Kroes? Partnoy ziet graag dat het makkelijker wordt om kredietbeoordelaars juridisch te vervolgen. Volgens de Amerikaanse wet kunnen zij nu voor fouten niet worden vervolgd. 'Dat is echt belachelijk', vindt hij. En dat ben ik graag met hem eens.

Voor credit rating moet worden betaald. Een onderneming heeft er belang bij dat een goede rating uit de bus komt. Een onjuiste rating komt partijen duur te staan. Het zijn factoren die rating tot een kwetsbaar systeem maken. Dat merkt niemand zolang het goed gaat. En dat maakt rating aantrekkelijk. Goede business, zeker voor wie – zoals de accountant – om andere redenen toch al kennis moet nemen van de gang en stand van zaken in ondernemingen. En accountants zijn al zo onafhankelijk. Een gouden kans om de goedkeurende verklaring ('het wat 'dunne' eindproduct van accountantscontrole') wat meer reliëf te geven (zie: *de Accountant*, april 2008; Accountants als creditraters). Treurig eigenlijk, om zo over je eindproduct te (moeten) praten.

Bij Moody's lopen de ratings van triple-A naar enkel C. Het is bijna als het schoolrapport, te beginnen bij een 2 met als hoogste cijfer een 10. Bij Standard and Poor's lopen de aan-

duidingen op het niveau van C en D een beetje anders. Een accountant daarentegen verklaart dat de jaarrekening wel/niet een getrouw beeld geeft. Dat is een 5 of een 6. Of een 0 en een 1. Het zou me wat zijn wanneer de getrouwheid van een jaarrekening van een schoolcijfer zou worden voorzien. Eerst eens even een leerboek Controle schrijven. Het zou heel interessant zijn om de veronderstelde continuïteit (geen aanwijzingen voor het tegendeel) te vervangen door een expliciete analyse van uiteenlopende exposures en deze in één code op te tellen tot risico's met betrekking tot de terugbetaalcapaciteit. Solvabiliteit en liquiditeit die als rating zullen afwijken van het beeld dat de jaarrekening daarvan geeft. Alsof de toepassing in de jaarrekening van fair value al niet voor genoeg problemen zorgt.

Naast de verhalen dat de accountants dit er wel bij kunnen doen (eigenlijk er naast, want de beruchte 'Chinese walls' worden weer van stal gehaald) zou het wel eens aardig zijn om van de accountants te horen/zien/lezen welke deskundigheid zij denken dat hiervoor nodig is en in hoeverre zij daarover (kunnen) beschikken. De overeenstemming van rating en verklaring lijkt me buitengewoon oppervlakkig. Of willen accountants hun rating afstemmen op balansratio's? Op de gemiddelde betaaltermijnen? Op het aantal ontvangen aanmaningen? Op hun waarnemingen bij andere klanten over het betaalgedrag van deze ene klant (vice versa)?

Rating is een lastig product. Als het slechter gaat, moet de credit rater dit als eerste melden. Accountants zijn daaraan niet gewend. Discontinuïteit wordt pas gemeld wanneer we het allemaal al weten. Bij een eerdere melding wordt die 'self fulfilling'. De accountant als zondebok. Nee toch! **An**

Joost Groeneveld, directeur Wingman Business Valuators BV, Breda